

Datum

2016-02-01

Ansökan om forskningsmedel

Observera att bilagor endast ska skickas elektroniskt till konkurrensverket@kkv.se

1 Sökande (huvudansvarig för projektet)

Namn

Björn Lundqvist

Universitet/högskola eller motsvarande

Stockholms universitet

Institution eller motsvarande

Juridiska institutionen

Postadress

Postnr och ortsnamn

SE-106 91 Stockholm

Telefonnr (direkttel inkl. riktnr)

E-post

2 Anslagsförvaltare

Universitet/högskola eller motsvarande

Stockholms universitet

Institution

Juridiska institutionen

Postadress

Postnr och ortsnamn

SE-106 91 Stockholm

Telefonnr (direkttel inkl. riktnr)

Postgiro

3 Projektbeskrivning

Projekttitel För att radbryta texten, använd Alt + Enter

Relevant market and market power when companies compete through innovation:
 Competition in the New Economy

Projektet avses starta/startade, datum

2016-09-01

Projektet beräknas vara slutfört, datum

2020-08-31

Sammanfattning av projektets syfte, betydelse och genomförande (högst 1400 tecken).

För att radbryta texten, använd Alt + Enter

Syfte:

Syftet med projektet är att undersöka hur man definierar ett företags marknadsstyrka i den digitala eran/den nya ekonomin.

Betydelse:

Traditionellt har fastställandet av marknadsstyrka inom konkurrensrätten varit ett relativt rättframt förfarande. I senare rättsfall och avgöranden har dock EU-domstolen och EU-kommissionen haft svårigheter med att fastställa huruvida det föreligger marknadsstyrka.

IT-sektorn besväras av höga inträdes hinder, stordriftsfördelar, flersidiga plattformar, nätverkseffekter och nödvändiga nyttigheter som vanligtvis leder till koncentrationer av marknadsstyrka. Samtidigt kan myndigheter inte identifiera denna marknadsstyrka då de ekonomiska teorier och tester som används inte är lämpade att identifiera marknadsstyrka i dessa branscher.

Fastställandet av marknadsstyrka i den nya ekonomin är av stor betydelse för svenskt näringsliv på grund av vår stora IT-sektor, vilket ger oss en unik och oöverskådlig situation inom EU. Därför är denna forskning viktig ur ett nationellt välfärdsperspektiv.

Genomförande:

Projektet inleds med en kartläggning av nuvarande EU-lagstiftning, och därefter analyseras dess ekonomiska underbyggnad. Sedan utreds egenheterna i den nya ekonomin, och en jämförelse görs med de amerikanska lösningarna med fokus på IT-företag på USA:s västkust. Detta läggs till grund för bedömningen av innovationsmarknader i Sverige.

Bifoga en utförligare projektbeskrivning (max 10 A4-sidor).

4 Kostnadsredovisning

Fyll i de ofärgade cellerna med för projektet gällande information, så uppdateras de färgade automatiskt. Ge akt på de felmeddelanden i rött som visas vid överträdelse av Konkurrensverkets riktlinjer för anslag till forskningsprojekt.

Projektår 1				
Personalnamn, akademisk titel (bifoga CV)	Månadslön enligt KKV:s riktlinjer	Anställnings id i projektet, månader	Arbets tid i procent av heltid	Lönekostnad inkl. sociala avg.
Niousha Nademi, LL.M. (kand. B.Sc. Economics)	25000	12	85%	362 100
	Summa övriga kostnader (hämtas från tabell 4a)			15 000
	Total kostnad inklusive sociala-, och förvaltningsavgifter			509 085

Projektår 2				
Personalnamn, akademisk titel (bifoga CV)	Månadslön enligt KKV:s riktlinjer	Anställnings id i projektet, månader	Arbets tid i procent av heltid	Lönekostnad inkl. sociala avg.
Niousha Nademi, LL.M. (kand. B.Sc. Economics)	25000	12	85%	362 100
	Summa övriga kostnader (hämtas från tabell 4a)			15 000
	Total kostnad inklusive sociala-, och förvaltningsavgifter			509 085

Projektår 3				
Personalnamn, akademisk titel (bifoga CV)	Månadslön enligt KKV:s riktlinjer	Anställnings id i projektet, månader	Arbets tid i procent av heltid	Lönekostnad inkl. sociala avg.
Niousha Nademi, LL.M. (kand. B.Sc. Economics)	25000	12	85%	362 100
	Summa övriga kostnader (hämtas från tabell 4a)			15 000
	Total kostnad inklusive sociala-, och förvaltningsavgifter			509 085

4a Redovisning övriga kostnader

	År 1	År 2	År 3
Material och utrustning			
Resor	10 000	10 000	10 000
Övriga kostnader	5 000	5 000	5 000
Summa	15 000	15 000	15 000

5 Kostnadssammanfattning (anges i kronor) för nu sökt anslag

Total återstående projektkostnad

1 527 255

Därav söks från

Tidigare erhållna anslag från

Konkurrensverket	Annan anslagsgivare *	Konkurrensverket	Annan anslagsgivare **
1 527 255 kr		0 kr	

*Anslagsgivarens namn

Ansökan inlämnad, datum

Sökt belopp

--	--	--

**Anslagsgivarens namn

Ansökan beviljad, datum

Beviljat belopp

--	--	--

6 Övriga projekt som samtidigt kommer att ledas av huvudansvarig

Projekttitel För att radbryta texten, använd Alt + Enter

Namn och institution på personer som beviljas forskningsbidrag kommer att publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

Relevant Market and Market Power when companies Compete through Innovation: Competition in the New Economy

1. Inledning

I den här projektbeskrivningen ska jag mer ingående beskriva mitt projekt och min tilltänkta doktorsavhandling. Projektet fokuserar på, den för svenskt vidkommande viktiga, ICT-sektorn¹ och analyserar begreppen *relevant marknad* och *marknadsmakt* i den så kallade nya ekonomin. Därigenom undersöks huruvida det finns behov av ett nytt test för att identifiera marknadsmakt.

När man beaktar konkurrenslagstiftningen inom EU, är en del av den akademiska världen överens om att det finns en diskrepans mellan rådande reglering och verkligheten – åtminstone för den nya ekonomin. I den nya ekonomin finns flera aspekter som konkurrenslagstiftningen, såsom den är utformad idag, inte adresserar på ett adekvat sätt. Frågan är därför om det finns andra verktyg att använda för de högteknologiska marknaderna (till exempel mjukvarumarknaden). Finns det kanske behov av ett helt nytt angreppssätt gentemot dessa industrier? Inom ICT-sektorn kan svårigheterna i huvudsak delas upp i två stora problem; identifiering av marknadsmakt och den relevanta marknaden.

Problemet med begreppet "relevant marknad" är att den inte alltid är "relevant" i sig. Företag inom ICT-industrin kan vara monopolister på en eller flera tjänster, men i själva verket vara i en stark konkurrenssituation med ett annat 'ekosystem', och således inte i en monopolställning.

På samma sätt är marknadsmakt ett koncept som i sig kan vara föråldrat, då marknadsandelar (som för närvarande är det viktigaste verktyget för att avgöra marknadsmakt) i den nya ekonomin är flyktiga, och EU-domstolen har visat sig ha en flexibel bedömning av konceptet.² Ett annat icke-tillämpbart redskap i den nya ekonomin är det hypotetiska monopoltestet, vilket försätter "innovationsmarknader" i ett till viss mån oregerat läge. Slutligen är bedömningen av potentiell skada svår eftersom innovation inom ICT-sektorn eventuellt skapar nya marknader, istället för att utmana företag inom en befintlig marknad. Det är alltså i själva verket inte fråga om någon "marknadsmakt" i uttryckets traditionella betydelse, utan snarare om "innovationsmakt", eller helt enkelt "makt". Dessa faktorer gör detta forskningsprojekt högst relevant för flertalet intressenter och myndigheter.

2. Frågeställning och syfte

2.1 Bakgrund

Det första steget för att bedöma utestängande missbruk enligt artikel 102 FEUF att avgöra om företaget har tillräcklig marknadsmakt för att anses vara i en dominerande ställning.³ Ekonomer brukar definiera marknadsmakt som förmågan att prissätta över kortsiktiga marginalkostnader (SRMC).⁴ Dominans har inom EU definierats som innehavet av en sådan ekonomisk maktställning som gör det möjligt att hindra upprätthållandet av en effektiv konkurrens på den relevanta marknaden genom att ge företaget möjligheten att agera oberoende i förhållande till sina konkurrenter.⁵ Den relevanta marknaden i sin tur definieras som en marknad som omfattar de produkter eller tjänster som betraktas som utbytbara av konsumenterna, med hänsyn till

¹ Information and communications technology

² Exemplifieras i avsnitt 2.5.

³ Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Article 82 of the EC Treaty to Abusive Exclusionary Conduct by Dominant Undertakings [2009] OJ C 45/2 para 9, hädanefter Guidance Paper.

⁴ Dennis W Carlton and Jeffrey M. Perloff, *Modern Industrial Organization* (4th edn, Pearson Addison Wesley, 2005) 642.

⁵ Guidance Paper (n 4) para 10, Case C-27/76 *United Brands v Commission* [1978] ECR 207, hädanefter *United Brands*, och Case C-85/76 *Hoffmann-La Roche v Commission* [1979] ECR 461, hädanefter *Hoffmann-La Roche*.

produkternas egenskaper, pris och tilltänkta användning.⁶ Marknadsandelar är vanligtvis en första indikator på marknadsstrukturen, men bedömningen görs mot bakgrund av förutsättningarna och dynamiken på marknaden i fråga.⁷

2.2 Syfte

Syftet med forskningsprojektet är att analysera om dagens konkurrensrättstest för att fastställa marknadsmakt är relevant inom ICT-sektorn, eller om nya tester och procedurer måste konstrueras för att identifiera marknadsmakt. Projektet ämnar således att, ur ett rättsligt och ekonomiskt perspektiv reda ut de svåra fall som uppstår i den nya ekonomin på grund av en brist på väl utvecklade, eller gemensamma teorier inom konkurrensrätten.

2.3 Marknaden

Tittar man på några av de stora internetbolagen (Google, Apple, Facebook, Amazon och Microsoft, för att nämna ett par), är det ibland svårt att avgöra vilka som är deras konkurrenter. Vilka är deras relevanta marknader? Vid bedömning av Googles marknadsmakt måste man först ta reda på vilken sektor eller marknad de befinner sig i. Även om man utgår ifrån deras huvudsakliga tjänst – deras sökmotor – är det svårt att avgöra hur konkurrenssituationen ser ut. Är de konkurrerande tjänsterna Bing och Yahoo (enligt en beskrivning av tjänsterna), eller bör den relevanta marknaden bestå av vad konsumenter använder istället för Google? Kan det vara så att användare istället för att söka på Google direkt använder Amazon för att hitta en produkt, eller använder tjänster som Skyscanner/Momondo när de vill resa någonstans? Ser man på saken från ett ekonomiskt, vetenskapligt perspektiv kan det vara bättre att bredda den relevanta marknaden till dessa tjänster. Men gör man detta ökar även potentiella substitut och konkurrenter, vilket gör avgränsningen av relevant marknad svårare. I rådande rättsläge har dock varken EU eller nationella konkurrensmyndigheter tagit detta steg.

Det finns även juridiska principfrågor om förutsebarhet och rättsosäkerhet som måste ställas i relation till det faktum att ICT-marknaden fortfarande är relativt ung. Ur ett rättsligt perspektiv behöver tillsynsmyndigheter, domstolar och juridiska rådgivare en tydlig och gemensam syn, då egenheterna⁸ inom ICT-sektorn och den högteknologiska industrin i allmänhet fortfarande är outvecklade, och osäkerhet råder. Den andra frågan som man måste ställa sig här är; vad är den faktiska marknaden? Är det söktjänsten i sig, eller är det något annat? Kan ett företags dominerande ställning sedan bedömas på grund av dess storlek och att de har tillgång till mycket data? Google använder data insamlad i söktjänsten för att stödja sina övriga områden såsom annonsverksamheten. Om man ser till Googles marknadsandel på deras söktjänst, är det rimligt att även bedöma dem som dominerande på annonsmarknaden, när de *de facto* har en mycket mindre andel av den globala digitala annonsmarknaden (i intäkter räknat: 30%),⁹ och en obetydlig andel av den totala globala annonseringsmarknaden?

Google uttalas vara det stora hotet idag när det gäller dominans. Men även om de helt och hållet hade monopoliserat den amerikanska söktjänstmarknaden, skulle de bara ha 3,5% av den globala annonsmarknaden. Samtidigt äger Google mindre än 0,24% av teknikmarknaden för konsumenter.¹⁰ En legitim fråga är nu: behöver dessa företag någon särskild reglering överhuvudtaget?

⁶ Jag bortser här från den geografiska och temporala marknaden. Produktmarknaden definieras av Kommissionen enligt: Commission Notice on the definition of relevant market for the purposes of Community competition law (OJ 1997, C 372/5, para 7 och angående pris, para 36.

⁷ Guidance Paper (n 4) para 13.

⁸ Främst flersidiga plattformar och nätverkseffekter, men även höga inträdeshinder, stordriftsfördelar och nödvändiga nyttigheter.

⁹ Matt Rosoff, "Here's How Dominant Google Is In Europe" <<http://www.businessinsider.com/heres-how-dominant-google-is-in-europe-2014-11>>, hädanefter Rosoff.

¹⁰ Peter Thiel, "Competition Is for Losers" <<http://www.wsj.com/articles/peter-thiel-competition-is-for-losers-1410535536>>.

Problem med att definiera den relevanta marknaden finns även i den sociala medieindustrin och marknaden för smartphones. Facebook har 1,2 miljarder medlemmar, och dominerar därmed helt klart den sociala medieindustrin. Men när man överväger vad som faktiskt ger bolaget intäkter (reklam), har de mindre än 8% av de globala digitala reklamintäkterna. Även här finns svårigheter att avgöra vad som är den relevanta marknaden, och därmed kanske även deras marknadsmakt. Som ett ytterligare exempel kan man också titta på operativsystemmarknaden för smartphones. Googles Android har en marknadsandel på cirka 85%, medan Apples iOS bara har 12%.¹¹ Google tillverkar idag inte egna smartphones. Den största smartphonetillverkaren i världen är Samsung (25% jämfört med nästa tillverkare; Apple med sina 12%; och den tredje, Xiaomi med sina 5%). Kan man säga att Samsung dominerar marknaden för smartphones? Apple gör dock nästan dubbelt så stor vinst som Samsung på sina smartphones. Vilket är egentligen det dominerande företaget på smartphonemarknaden? Finns det någon överhuvudtaget? Finns det flera på samma relevanta marknad? Och vad är egentligen den relevanta marknaden i det här fallet? Dominerar Samsung och Google i storlek, medan Apple har en dominerande ställning i vinst räknat?

Nationella konkurrensmyndigheter runt om i världen granskar dessa globala företag, trots att det inte finns någon gemensam global syn på hur man ska bedöma dem. EU har under flera år undersökt Google för flera potentiella överträdelser och för nästan ett år sedan lanserade Kommissionen sin senaste officiella undersökning.¹² I Ryssland gav myndigheterna ett utlåtande redan efter en utredning på sex månader.¹³

Det finns många svårigheter med bedömningen av marknadsmakt och dominerande ställning. Dock har inga tydliga, universella lösningar presenterats. En ledande amerikansk forskare har sedan länge krävt ett avskaffande av begreppet "relevant marknad".¹⁴ Först måste man beakta huruvida det bör eller inte bör finnas speciella regler för denna typ av marknader (högteknologiska marknader/innovationsmarknader), då de har vissa egenheter som den gamla ekonomin inte har behandlat. Tittar man på exempelvis Google eller Facebook, konkurrerar de inte med priser eller marginalkostnader på produkter eller tjänster, utan istället om den tid som vi tillbringar på deras tjänster.

Detta kräver också en reflektion om huruvida synen på ekonomi bör omstruktureras. Är den neoklassiska pristeorin (SCP-paradigmet och spelteori inkluderat) tillräcklig, eller ska vi utöka vår bedömning till annat såsom beteendekonomi, som vissa forskare har föreslagit?¹⁵ Fungerar dynamisk konkurrens och Schumpeteriansk konkurrens, när ingenting under de senaste 20 åren har indikerat att så är fallet? Microsoft har ansetts vara ett icke-innovativt företag av akademiker och företagsledare men har trots detta bibehållit sin ledande position.¹⁶ Shapiro och Varian (nu chefsekonom på Google) förklarade begreppet positiv feedback för nästan 20 år sedan, och

¹¹ Rosoff (n 10).

¹² European Commission 2010. Press Release: Antitrust: Commission probes allegations of antitrust violations by Google. IP/10/1624, hereinafter Google investigation, and Commission, 'Antitrust: Commission opens formal investigation against Google in relation to Android mobile operating system' MEMO/15/4782 <http://europa.eu/rapid/pressrelease_MEMO-15-4782_en.htm>.

¹³ Russian Federal Antimonopoly Service decision on case No 1-14-21 / 00-11-15 of September 14, 2015, <<http://solutions.fas.gov.ru/ca/upravlenie-regulirovaniya-svyazi-i-informatsionnyh-tehnologiy/ad-54066-15>>.

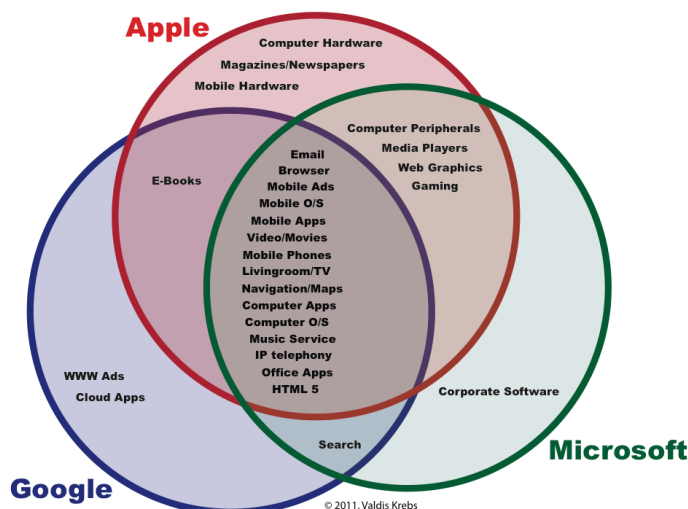
¹⁴ Louis Kaplow, "Market Definition: Impossible and Counterproductive" (2013), <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2402953>.

¹⁵ Nicolas Petit, "Behavioral Economics and Abuse of Dominance – A Fresh Look at the Article 102 TFEU Case-Law" (2010) <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1641431>.

¹⁶ Se, 'Steve Wozniak: Microsoft resting on its laurels' (BBC, 26 August 2013) <www.bbc.com/news/business-23839181>; Steven Musil, 'Bill Gates "not satisfied" with Microsoft's innovations' (Cnet, 18 February 2013) <www.cnet.com/news/bill-gates-not-satisfied-with-microsofts-innovations>, och Stefano Elia, "Eric Schmidt snubs Microsoft as not being innovative" (Neowin, 1 June 2011) <<http://www.neowin.net/news/eric-schmidt-snubs-microsoft-as-not-being-innovative>>.

fastställde att i nätverksindustrier blir starka företag starkare medan svaga företag blir svagare. Detta har dock inte haft någon inverkan på konkurrensteorier till dags dato.¹⁷

Slutligen finns det områden där vissa företag har ett "monopol" – men dessa områden är inte i sig betraktade som "marknader". Om man tittar på Google, Amazon och Facebook, är det tydligt att de är viktiga aktörer i vad människor på en aggregerad nivå, söker efter, köper, respektive delar med sig av. Men dessa är inte marknader som företag *direkt* kan kapitalisera på (i motsats till annonsmarknaden). Som vi har sett interagerar och konkurrerar dessa företag med sina respektive nischer och unika affärsidéer med varandra, men inte nödvändigtvis på sina "huvudmarknader" där de kan vara dominerande. En intressant bild från 2011 visar samspelet mellan Apple, Google och Microsoft; var de konkurrerar och var de inte konkurrerar.¹⁸

Enligt konkurrenslagstiftningen är ett monopol i sig inte olagligt. Att vara en monopolist på flera marknader är likväl tillåtet. Problematiken uppstår när ett företag försöker utnyttja sin dominerande ställning på en marknad till att penetrera en annan genom utestängande åtgärder. Att fastställa den relevanta marknaden och dominerande ställning på ett sätt som fungerar inom den specifika branschen är därför av avgörande betydelse.

Generellt kan man säga att svårigheten för myndigheter och lagstiftare de senaste åren har varit att försöka komma ikapp den tekniska utvecklingen. Om man ska utvärdera framtidens (eller ens dagens) företag med gårdagens standarder och definitioner, är avvikelser oundvikliga. Det är dock viktigt att veta var termerna och standarderna härrör från, vilket är anledningen till att en detaljerad genomgång kommer att ske under analysen. Forskningen kommer att börja med en traditionell syn på konkurrensrätten som klargör situationen i dag, för att sedan gå vidare till normativa förslag för den nya ekonomin efter analysen.

2.4.1 Några aktuella rättsfall – relevant marknad (flersidiga plattformar)

Under de senaste åren har ett par rättsfall dykt upp som involverar de ovan nämnda företagen som belyser svårigheterna med detta område.

Ett problem med flersidiga plattformar är att myndigheter och domstolar inte vet hur man bedömer dessa marknader. I Microsoft/Yahoo-sammanslagningen från 2010 skulle Kommissionen tillämpa konkurrenslagstiftningen på Internetsökning. Kommissionen diskuterade

¹⁷ Carl Shapiro Hal Varian, "Information Rules: A strategic Guide to the Network Economy" (Harvard Business Press, 1999) 175.

¹⁸ Valdis Krebs, "Ecosystem Wars" <<http://www.thenetworkthinkers.com/2011/05/internet-ecosystem-warsapple-vs-google.html>>.

särdragen hos flersidiga plattformar men angav inte om användarsidans sökaktivitet är en marknad i sig, eller om annonsörsidans verksamhet bör ingå i bedömningen.¹⁹

Även undersökningen av Googles sökmotor berörde denna problematik. Här verkar det dock som att Kommissionen gjorde en distinktion mellan användarsidan och annonsörsidan av plattformen, vilket alltså betyder att det är två olika marknader.²⁰

Kommissionen följde samma mönster i Facebook/WhatsApp-sammanslagningen där den konstaterade att det fanns två relevanta marknader; en användarsida och en annonsörsida.²¹

2.4.2 Problem med den avgränsade relevanta marknaden på innovationsmarknader

Problemen med detta tillvägagångssätt är tvåfaldigt: För det första skapade Kommissionen härmed många snäva marknader, vilket placerade Google och Facebook (eller Amazon) på olika marknader. Detta kan tolkas som att konsumenter aldrig väljer mellan att besöka antingen Google eller Amazon. På senare tid har vissa dock antytt att så inte är fallet och att konsumenter i allt högre utsträckning går till en annan webbplats än Google när de söker efter något mer specifikt. För det andra indikerade detta att Kommissionen var mer intresserad av att hålla systemen (de olika marknaderna) som de är, istället för att främja omstörtande innovationer.²² Kommissionen kan mycket väl ha rätt i sin bedömning av marknadsdefinitionerna, men ingen forskning har gjorts i frågan.

2.5 Några aktuella rättsfall – marknadsstyrka (flersidiga plattform)

Marknadsandelar har traditionellt spelat en stor roll i fall om missbruk av dominerande ställning.²³ Emellertid visade Microsoft/Skype-sammanslagningen att även mycket stora marknadsandelar behandlats annorlunda i den nya ekonomin.²⁴ Detta bekräftades också i fallet Cisco, där domstolen konstaterade att höga marknadsandelar inte är synonymt med marknadsstyrka.²⁵ Detta är väldigt intressant med tanke på att Microsoft visade sig nå 80-90% marknadsandelar efter sammanslagningen, som i vilken jurisdiktion som helst normalt skulle betraktas som dominant ställning.

Detta *kan* förklaras genom att helt enkelt konstatera att dynamiska marknader fungerar annorlunda, men frågan om *hur* man ska reglera dessa marknader kvarstår. En intressant iakttagelse är att Kommissionen tidigare har använt marknadsandelar som ett sätt att fastställa marknadsstyrka inom ICT-sektorn, när de bedömde Microsoft/Yahoo²⁶ och Google/DoubleClick²⁷.

En uppenbar slutsats är att en av de parametrar som används inom EU – priset är en irrelevant faktor. En ny omständighet som inte har använts – kanske mer än implicit; nämligen innovation är dock en nyckelfaktor, som behöver en mer genomgående utredning. En slutsats man kan dra är att tidsperioden för hur länge ett företag vidhållit en viss marknadsandel skulle väga in i domstolens bedömning.

¹⁹ Microsoft/Yahoo 2010. COMP/M.5727, paras 100-108, hädanefter Microsoft/Yahoo 2010.

²⁰ Google investigation (n 11)

²¹ Facebook/WhatsApp 2014. COMP/M.7217. 3 October 2014, section 4.

²² Joseph L Bower and Clayton M Christensen, "Disruptive Technologies: Catching the Wave" (Harvard Business Review, 1995)

²³ Hoffman-La Roche (n 5) para 41.

²⁴ Microsoft/Skype 2011. COMP/M.6281. 7 October 2011.

²⁵ Cisco v. Commission 2013. Case T-79-12, Cisco Systems Inc. and Messagenet SpA v. Commission, judgment of 11 December 2013, inte än rapporterad, para 69.

²⁶ Microsoft/Yahoo 2010 (n 18) paras 112-130.

²⁷ Google/DoubleClick 2008. COMP/M.4731. 11 March 2008, paras 96-118.

Denna korta genomgång visar oss att det inte finns någon enhetlig strategi (inte ens inom samma jurisdiktion), eller att det åtminstone finns för många okända faktorer för att man ska kunna göra en rättslig bedömning i ett fall utan att undersöka sektorn i sin helhet. Rättspraxis från EU påvisar det som flertalet akademiker har påstått på sistone; att ICT-sektorn väcker alltför många tvivel, och att näringslivet, myndigheter och domstolar är i behov av en heltäckande kostnad-/intäktsanalys av de olika verktyg som används i den digitala eran.

Genomgången för projektet kan sammanfattas på följande vis:

A. Hur ser situationen ut i dag rörande dominerande ställning i samband med;

- (a) relevant marknad?
- (b) marknadsmakt?

B. Vad utgör den nya ekonomin?

Skiljer denna sig från den traditionella synen? Varför/hur?

C. I den nya ekonomin;

- Vad är den relevanta marknaden?
- Vad är marknadsmakt?
- Använder vi rätt verktyg (ekonomiska och andra)?

D. Skiljer sig detta globalt?

Om så är fallet, vad kan vi lära oss av detta?

3. Avgränsningar

Forskningsprojektet kommer att fokusera på missbruk av dominerande ställning, som inom EU motsvaras av artikel 102 FEUF, vilket även är vad den svenska konkurrenslagen bygger på. Även andra EU-lagar kan komma ifråga, samt rättspraxis och de olika soft law-källorna som finns inom EU. Vid behov kommer relevanta nationella rättsfall att undersökas. Vad gäller utländska rättsfall, är det främst amerikansk rättspraxis som kommer att konsulteras, och då kommer även amerikansk lagstiftningen vara av betydelse med Sherman Act Section 2 som en naturlig utgångspunkt.

Forskningen kommer att fokusera på högteknologiska företag i ICT-sektorn, som inte har samma tydliga kostnadsaspekter som kan bedömas av SSNIP-testet eller liknande åtgärder. FoU-industrin kommer ligga i fokus. Jämförelser kommer att göras med den gamla ekonomin, men det är inte där den huvudsakliga analysen ligger. På samma sätt kan skärningspunkten mellan immaterialrätt och konkurrensrätt beaktas, för att se vilka tillvägagångssätt som valdes för att avgöra hur ett företag använt sin marknadsmakt för att utesluta andra, eller för att bedöma den relevanta marknaden.

När det gäller den ekonomiska analysen kommer avgränsningen inledningsvis vara relativt öppen för att inte skära bort möjliga lösningar eller synvinklar för tidigt.

För att fullt ut fånga alla aspekter, kommer en holistisk analys av konkurrensrättspolicy genomföras, och inspiration kommer att tas från andra jurisdiktioner. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt den forskning som bedrivs i USA på grund av deras ledande ställning i antal framträdande teknikföretag, liksom i ekonomisk forskning. Huvudsyftet med att titta på andra jurisdiktioner är att hitta god praxis, och lära av ny forskning. Den forskning och den information som samlas in kommer självfallet att begränsas till vad som är applicerbart inom EU/svensk lagstiftning, men då forskningen har en normativ vinkling kommer detta projekt tillåta en bred genomgång.

4. Metod

En nordisk rättsdogmatisk metod kommer att användas, där stor vikt läggs till rättskälleläran. En komparativ metod kommer att användas, där hänsyn tas till landets rättskultur, för att undersöka varför skillnader existerar. Målet är här återigen att lära av god utländsk praxis.

När det gäller den ekonomiska analysen, kommer flera ekonomiska skolor/teorier användas för att söka efter de bästa normativa processerna. Den neoklassiska pristeorin (inklusive SCP-paradigmet och spelteori) kommer att vara i centrum, men ett öppet sinne kommer att hållas till andra teorier (t.ex. beteendekonometri).

Bortsett från de strikt juridiska och ekonomiska teorierna, är det också viktigt att titta på marknadens uppbyggnad och dess aktörer. Därför kommer en viss grad av empiri användas för att utföra en marknadsanalys och att kartlägga hur marknaden fungerar, och vilka utmaningar som finns i de olika systemen. Detta kommer att undersökas både inom den svenska och den amerikanska marknaden.

5. Målgrupp/Relevans

På grund av forskningsprojektets utformning kommer sektoranalysen vara relevant för en bred grupp av intressenter. För det första är detta naturligtvis av stort intresse för akademiker, då detta projekt har för avsikt att bygga vidare på forskning som bedrivs och tillföra något nytt till den akademiska världen, med en helhetssyn på en för närvarande expanderande marknad. Praktiker kommer också att dra nytta av denna forskning; både lagstiftare, domare och jurister med anknytning till konkurrenslagstiftningen och den nya ekonomin eller ICT-sektorn.

Sverige har ett stort intresse i utvecklingen av regleringen av dessa marknader. Offentliga, såväl som privata aktörer har investerat en hel del i ett av världens viktigaste ICT-kluster. Utanför Stockholm, i Kista finns nämligen uppemot 20 000 anställda i ICT-sektorn med flertalet svenska och internationella företag.²⁸ Sverige har traditionellt haft ett stort antal innovativa IT-företag, med framgångshistorier såsom bland andra Skype, Spotify, Ericsson och Mojang.

Hittills har viss, men ändå begränsad juridisk och ekonomisk forskning bedrivits på detta område. Med de resurser som investerats, och de möjligheter som finns i Sverige, är svenskt näringsliv i en unik och oöverträffad situation i Europa, och bör därför matcha de tekniska framstegen med tillhörande ekonomisk och juridisk akademisk forskning för att leda denna utveckling. Det är för svenskt näringsliv (både export och internationell konkurrenskraft), och samhällsvälfärd viktigt att ha en förutsebar och stabil reglering som gynnar innovation och samtidigt har konsumentintressen i åtanke.

6. Tidigare forskning (källor)

Den relevanta marknaden och begreppet dominerande ställning har studerats under en mycket lång tid. Forskning inom den nya ekonomin har gått framåt sedan 1990-talet (men med ett tydligt amerikanskt fokus). Verkligheten har förändrats, men inte de ekonomiska verktygen, och det är därför vi har en diskrepans mellan reglering och verklighet.

I det här projektet har jag för avsikt att fördjupa mig i ett par akademiker främst på grund av deras vetenskapliga bidrag på området (se sista sidan), men självfallet är listan inte uttömmande. Hälften av akademikerna är från USA, och hälften från EU. Det är viktigt att notera att de amerikanska forskarna naturligtvis främst fokusera på sin egen jurisdiktion och sina egna intressen. Inom EU har det inte varit så mycket forskning; men det är inte förvånande att det är faktiskt är en svensk, Marcus Glader, som har tittat närmare på innovations- och högteknologiska marknader. Sverige har varit i spetsen för ICT-sektorn under en lång tid. Vi var ett av de första länder i världen som fick rikstäckande tillgång till Internet, och vi har hållit uppe innovationen under en mycket lång tid.

²⁸ OECD Green Growth Studies Green Growth in Stockholm, Sweden (2013), 70
<https://books.google.ru/books?id=4G3oCqJJScC&pg=PA70&redir_esc=y>

Många amerikanska universitet, förmodligen tack vare att klustret (Silicon Valley) som bildades för länge sedan, har en bra relation med teknologisektorn och näringslivet i allmänhet, vilket har lett till ett gott samarbete mellan företagen och akademikerna. Sverige är inte där (ännu), så vi måste vara uppmärksamma på de länder där denna synergieffekt fungerar väl. Därför finns det ett stort värde i denna slags sektorstudier och marknadsanalyser.

(Se sista sidan för källor.)

7. Om mig

Jag är en internationellt sinnad forskare, som förutom Sverige har bott och arbetat i Bryssel, Belgien och Moskva, Ryssland. Att lära om andra kulturer och rättssystem i en anda av kritisk dialog och vetenskapligt samarbete har alltid varit en del av mig tack vare mitt samhällsliga intresse. Jag har under en period av fem år arbetat med utvecklingen och främjandet av juridisk utbildning i hela Europa.

Jag har planerat, samordnat och sett över två internationella forskningsprojekt - omfattande 350 forskare från 30 länder - på ämnena konkurrensrätt respektive mänskliga rättigheter, i egenskap av ordförande för en internationell organisation.

Bortsett från min svenska juristexamen med inriktning på rättsekonomi, industriell ekonomi och konkurrensrätt, håller jag just nu på att avsluta en Ekonomie kandidatexamen i nationalekonomi (planerad examen: våren 2016) med särskild inriktning på mikroekonomi och spelteori.

För närvarande arbetar jag som forskare inom konkurrensrätt och anti-monopolisering på Higher School of Economics – Skolkovo Institutet for Law and Development i Moskva, där jag är engagerad i två stora projekt; *“The regulation of the food value chain: towards a new paradigm of competition and innovation policy”* med fokus på BRICS-länderna. Jag arbetar även som forskningsassistent för en lärobok i konkurrensrätt (Hart Publishing) av professor Dr. Ioannis Lianos vid University College London, där jag för närvarande forskar inom missbruk av dominerande ställning och karteller i EU och Storbritannien.

Med en mångfaldig bakgrund inom företagande, ekonomi och juridik, liksom ett genuint intresse för teknik och IT, är jag fullt redo, även om jag ställer mig ödmjuk inför uppgiften att engagera mig i det här projektet under de kommande fyra åren.

8. Planering

År 1

Forskningsprojektet kommer att inledas med en (rättsdogmatisk) kartläggning av nuvarande EU-reglering inom konkurrensrätten, och därefter en analys av ekonomin som ligger till grund för lagstiftningen.

Därefter kommer egenheterna i den nya ekonomin att undersökas.

Fokus kommer att ligga på (i) marknadsmakt (ii) relevanta marknaden och (iii) typ I- och typ II-problematiken.

Den svenska marknaden och svenska företag kommer att undersökas ytterligare för att komplettera litteraturen, akademiska artiklar och rättsfall för att till fullo förstå marknaden.

År 2

Det andra året kommer fokus att flyttas till den amerikanska marknaden med en (rättsdogmatisk) kartläggning av rådande amerikanska konkurrensregler, och därefter en analys av ekonomin som ligger till grund för lagstiftningen.

En jämförelse kommer att göras med de progressiva tankarna från USA och EU, och relationerna mellan de stora globala företagen främst på västkusten i USA kommer att analyseras.

År 3

Efter en komparativ studie av de globala strategier och idéer, kommer en bedömning av dessa innovationsmarknader att göras. Det tredje året kommer att fokusera på de ekonomiska konsekvenserna och de ekonomiska verktygen som kan användas för att försöka etablera en solid ekonomisk grund genom att titta på både neoklassisk pristeori (inklusive SCP-paradigmet och spelteori), samt beteendekonomi.

År 4

Det sista året kommer att ägnas åt att slutföra forskningen, utveckla slutsatserna från den juridiska, ekonomiska och komparativa forskning som bedrivits under tidigare år, samt att slutföra doktorsavhandlingen. Då en hel del perifert arbete kommer att ha gjorts för att få en fullständig sektoranalys till det sista året, är målet att skriva och publicera artiklar som annars skulle ha fallit utanför det definierade målet med avhandlingens huvudtes, men som fortfarande kan vara intressanta insikter som kan bidra till rättsutvecklingen och den ekonomiska forskningen.

Avsikten är att under en tid bedriva forskning vid ett universitet i USA, helst på västkusten där många akademiker i branschen forskar och de företag som undersöks har sina huvudkvarter, för att få en förstahandserfarenhet i den akademiska utvecklingen och det praktiska arbetet inom innovation- och teknikmarknaderna.

ARTIKLAR

Vladimir Bastidas
 2015 Huawei målet - förbuds föreläggande, villiga licenstagare, FRAND och missbruk av en dominerande st
 2014 En effektbaserad kontra en formbaserad bedömning av missbruk enligt artikel 102 FEUF - Tribunalens
Björn Lundqvist
 2015 The Interface between Competition Law and Standard Essential Patents - Some Early Comments on t
 2015 'The Rise of Standardization and the Limits of Self-Governance' - Unilateral Conduct Under Internatio
 2014 Competition Law as the Limit to Standard-Setting
 2012 'Turning Government Data into Gold' The Interface between EU Competition Law and the Public Sect
Nicolas Petit
 2015 State Created Barriers to Exit - The Example of the Acquisition of Alstom by General Electric (12 02 15
 2015 Intel, Leveraging Rebates and the Goals of Article 102 TFEU
 2014 Stealth Licensing - Petit - 2014
 2013 The Oligopoly Problem
 2013 Injunctions for FRAND Pledged SEPs and Article 102 TFEU - ECJ Final
 2012 NYTimes - Google Given Antitrust Ultimatum From Europe Regulators
 2012 NY Times - US Antitrust Move has Google Fighting on Two Fronts
 2012 Industrial Policy and Competition Enforcement- Is There, Could There and Should There Be a Nexus
 2011 Back to Microsoft I and II - Tying and the Art of Secret Magic
 2010 Why the EU Merger Regulation Should Not Enjoy a Monopoly Over Tacit Collusion - A Close Look at F
 2010 Behavioral Economics and Abuse of Dominance – A Fresh Look at the Article 102 TFEU Case-Law
Andrea Renda
 2015 Antitrust, Regulation and the Neutrality Trap A Plea for a Smart, Evidence-Based Internet Policy
 2014 Does EU Regulation Hinder or Stimulate Innovation
 2013 Net Neutrality and Mandatory Network-Sharing How to Disconnect the Continent
 2012 Competition, Neutrality and Diversity in the Cloud
Tim Wu
 2015 Sender Side Transmission Rules for the Internet
 2015 Is Music the Next eBooks An Antitrust Analysis of Apple's Conduct in the Music Industry
 2015 Does Google Content Degrade Google Search Experimental Evidence
 2014 Sender Side Transmission Rules for the Internet
 2014 Properties of Information & the Legal Implications of Same
 2014 Intellectual Property Experimentalism by Way of Competition Law
 2013 Parallel Exclusion
 2013 Keeping the Internet Neutral Tim Wu and Christopher Yoo Debate
 2012 Taking Innovation Seriously Antitrust Enforcement If Innovation Mattered Most
 2005 Network Neutrality, Broadband Discrimination
 1999 Application-Centered Internet Analysis
Ioannis Lianos
 2013 Some Reflections on the Question of the Goals of EU Competition Law
 2012 Market Dominance and Quality of Search Results in the Search Engine Market
 2012 Econometric Evidence in EU Competition Law An Empirical and Theoretical Analysis
 2009 The Quest for Appropriate Remedies in the Microsoft Antitrust EU Cases A Comparative Appraisal
 2009 The Elusive Antitrust Standard on Bundling in Europe and in the United States in the Aftermath of the
 2009 Antitrust in the New U.S. Administration A Transatlantic View
Carl Shapiro
 2015 The Actavis Inference Theory and Practice
 2015 Patent Assertions Are We Any Closer to Aligning Reward to Contribution
 2014 Actavis and Error Costs A Reply to Critics
 2013 Strategic Patent Acquisitions
 2013 A Simple Approach to Setting Reasonable Royalties for Standard-Essential Patents
Mark Lemley (3rd most cited in law - #1 n antitrust/IPR law)
 2015 The Scope of IP Rights
 2015 IP and Other Regulations
 2015 Faith-Based Intellectual Property
 2015 Do Patent Licensing Demands Mean Innovation
 2014 IP in a World Without Scarcity
 2012 Software Patents and the Return of Functional Claiming
 2012 Is Pepsi Really a Substitute for Coke Market Definition in Antitrust and IP
 2012 Don't Break the Internet
 2011 Rules for Growth Promoting Innovation and Growth Through Legal Reform
 2010 Is the Sky Falling on the Content Industries
 2007 A New Balance between IP and Antitrust
Einer Elhauge
 2015 The Welfare Effects of Metering Ties
 2014 Treating RAND Commitments Neutrally
 2014 Robust Exclusion and Market Division Through Loyalty Discounts
 2014 Rehabilitating Jefferson Parish Why Ties Without a Substantial Foreclosure Share Should Not Be Per S
 2012 Anticompetitive Market Division through Loyalty Discounts without Buyer Commitment
 2009 Framing the Antitrust Issues in the Google Books Settlement
Keith Hylton
 2014 Optimal Antitrust Enforcement, Dynamic Competition, and Changing Economic Conditions
 2014 Deterrence and Antitrust Punishment Firms versus Agents
 2014 American and European Monopolization Law A Doctrinal and Empirical Comparison
 2014 A Unified Framework for Competition Policy and Innovation Policy
 2012 Antitrust Enforcement Regimes Fundamentale Differences
David Evans (10th most cited in economics - #1 in antitrust economics)
 2015(2008) The Microsoft Judgment and its Implications for Competition Policy Towards Dominant Firms in
 2014 The Antitrust Analysis of Rules and Standards for Software Platforms
 2013 The Antitrust Analysis of Multi-Sided Platform Businesses
 2013 Attention Rivalry Among Online Platforms
 2009 The Online Advertising Industry Economics, Evolution, and Privacy
 2008 Competition and Regulatory Policy for Multi-Sided Platforms with Applications to the Web Economy
 2007 Industrial Organization of Markets with Two-Sided Platforms
 2002 The Antitrust Economics of Two-Sided Markets
Josef Drexl
 2015 Access to Standard-Essential Patents as a Modern Regulatory Challenge How does EU Competition La
 2015 The Competition Dimension of the European Regulation of Public Sector Information and the Concep
 2013 Real Knowledge is to Know the Extent of One's Own Ignorance On the Consumer Harm Approach in I
 2013 Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law on the Proposal
 2012 Anti-Competitive Stumbling Stones on the Way to a Cleaner World Protecting Competition in Innova
Miscellaneous
 Louis Kaplow, "Market Definition: Impossible and Counterproductive" (2013)
 Lionel Artige, "Will Big Data Deliver Its Promised Productivity Growth Will Big Data Deliver Its Promised Pr
 Larry Downes, "Oops, They Did it Again: What We Didn't Learn from U.S. v. Microsoft" (2011)
 Harold Furchtgott-Roth & Jeffrey Li, "Defining Relevant Markets for Mergers and Acquisitions Involving Co
 Spencer Webber-Waller, "Antitrust and Social Networking" (2012)
 Nathan Newman, "Search, Antitrust and the Economics of the Control of User Data" (2014)
 James C. Cooper, "Separation, Pooling, and Predictive Privacy Harms from Big Data: Confusing Benefits for
 Darren S. Tucker & Hill B. Wellford, "Big Mistakes Regarding Big Data" (2015)
 Dana Boyd & Kate Crawford, "Six Provocations for Big Data" (2012)
 MMB, "Is competition law a suitable response to Big Data's dominance over users' data?"
 Taylor Wessing LLP, "Big Data and competition – data-rich does not mean dominant"
 Andres V. Lerner, "THE ROLE OF 'BIG DATA' IN ONLINE PLATFORM COMPETITION" (2014)
 John R. Allison et al., "Valuable Patents" (2003)
 Ryan Calo, "Digital Market Manipulation" (2014)
 Inge Graef, "Stretching EU Competition Law Tools for Search Engines and Social Networks" (2015)
 The Economist, "Everybody wants to rule the world" (2014)
 Business Insider, "Here's How Dominant Google is in Europe" (2014)

BÖCKER

Competition law
 Ezrahi Ariel, "EU Competition Law An Analytical Guide to the Leading Cases" (Hart 2014)
 Jones Alison, Sufrin Brenda, "EU Competition Law Text, Cases and Materials" (OUP 2014)
 Whish Richard, Bailey David, "Competition Law" (OUP 2012)
Competition law & economics
 Akman Pinar, "The Concept of Abuse in the EU Competition law Law and Economic Approaches" (Hart 201
 Elhauge Einer, Geradin Damien, "Global Competition Law and Economics" (Hart 2011)
 Ellig Jerry, "Dynamic Competition and Public Policy Technology, Innovation and Antitrust Issues" (CUP 200
 Geradin Damien, Layne-Farrar Anne, Petit Nicolas, "EU Competition Law and Economics" (OUP 2012)
 Motta Massimo, "Competition Policy Theory and Practice" (CUP 2004)
 O'Donoghue Robert, Padilla Jorge, "The Law and Economics of Article 102 TFEU" (Hart 2013)
 Bishop Simon, Walker Mike, "The Economics of EC Competition Law Concepts, Application and Measurem
Economics
 Tirole Jean, "The Theory of Industrial Organization" (MIT 1988)
Innovation etc
 Glader Marcus, "Innovation Markets and Competition analysis EU Competition law and US antitrust law" (I
 Carrier Michael A, "Innovation for the 21st Century Harnessing the Power of Intellectual Property and Ant
 Drexl Josef, "Research Handbook on Intellectual Property and Competition Law" (EE 2008)
 Dreyfuss Rochelle, Zimmerman Diane L, First Harry, "Expanding the Boundaries of Intellectual Property In